

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

KRITIKK OG DEBATT

kultur

Man slipper i alle fall å skrive om seg selv når man skriver om historien.

Richard Herrmann

DAVID IRVING

Intet nytt fra Irving

«Her, i motsetning til i sine tidligere bøker, har Irving intet seriøst å tilby når det gjelder originalitet, verken i forskning eller konklusjoner. Denne boka er omtrent verdiløs – hans første uten betydning (merit). Den er deprimerende og forteller deg intet nytt.» Det skriver den kjente samtidshistoriker Norman Stone ved Oxford-universitetet i Sunday Times, der han omtaler David Irvings bok om Nürnberg-prosessene. (David Irving: «The Last Battle. Focal Point».)

MARKUS MARKUSSEN

■ ■ Irving får oppmerksomhet fordi man vil forsøke å forby ham, skriver Stone og benytter anledningen til å argumentere mot alle forslag om å gjøre Holocaust-benektelse straffbart. Den politisk korrekte lobbyer ønsker om å legge restriksjoner på historieforskningen gir ham frynsinger. Han skriver ellers at Irvings styrke tidligere har vært hans arbeid med å samle vitnesbyrd fra forskjellige nazister eller nazisympatiserende tyskere for å supplere den historiske dokumentasjon. «Irvings tragedie er at det er noe som taler for ham. Ikke alle nazister var monstre, og selv britene, den andre verdenskrigs helter, var ikke uten feil.»

■ ■ Med det unisone krav om hevn og straff etter verdenskrigen, var det stor sannsynlighet for at Nürnberg-prosessene ville bli vilkårlige, men det mest bemerkelsesverdige ved dem var at de ikke ble det, hevder Stone. Riktignok ble nazitoppene hengt, men andre ble frikjent. Rettferdigheten var svært mangelfull, som Irving hevder, men den seiret til slutt. Krigsribunaler satt sammen av dommere fra forskjellige land vil neppe konkludere tilfredsstillende, men det betyr ikke at vi ikke må anvende systemet, mener Stone.

■ ■ For Irving betyr denne boka avslutningen på et langvarig arbeid med research og forfatterskap om nasjonalsosialismen. Nürnberg er en naturlig finale eller epilog. Han hadde nok gjort seg opp en mening om dem på forhånd, og ingen jurist kan lese hans analyser uten bekymring, sier Stone. Dessuten har han hevdet at Hitler ble urettferdig behandlet, at han ikke visste for mot slutten av krigen at jødene ble likvidert. Er det noen – bortsett fra eksentrikere – som virkelig tror på det? spør Stone.

På sett og vis var Nürnberg-prosessene det britene kaller «a kangaroo-court» – altså en domstol som nødvendigvis i noen grad måtte være forutinntatt. Hvis vi nå kan få lov til å falle til ro og se på fakta mer lidenskapsløst, vil noen kanskje kunne skrive en skikkelig historiebok, avslutter Norman Stone.

Noe å tenke på?

innhogg

Hva med Potter?

Vår tids mest kreative forfatter av TV-teater, Dennis Potter, døde som kjent i 1994, etter å ha fått en kreftdiagnose og tre måneder igjen å leve. I et sterkt, siste intervju på svensk TV forleden fortalte Potter hvordan han de siste ukene han levde, jobbet på speng med å prosjektere, som har en innbyrdes sammenheng. Disse to seriene, «Karaoke» og «Cold Lazarus», har den siste tida vært vist på svensk TV. NRR har vært på pargess med å vise tidligere serier av Potter, blant dem «Pennies from Heaven» og «The Singing Detective». Med to kanaler er det bare å håpe at NRR sender både det omtalte intervjuet og Potters siste TV-verk, hans åndelige testamentet til en medie-verden som fylte ham med sorg.

Fredrik Wandrup

Uten fokus

I noen få, gyldne øyeblikk gir Teater Figurs multimedieversjon av Strindbergs «Et drømspill» en anelse om hva denne oppsetningen kunne ha vært. Men for det meste blir oppsetningen en drøy times understreking av vanskeligheten med å få resitasjon, dokker, lydkulisser, dans, bevegelse og live-maling til å fungere i et organisk og kommuniserende scenisk fellesskap.

«Resultatet er flere tanker samtidig av samme tekst» konstaterer

TEATER

August Strindberg: «Et drømspill»
Teater Figur på Black Box

grammet om Strindberg-satsingen, som involverer kjente kunstnere som maleren Bjørn Carlsen, musikeren Nils Petter Molvær, skuespillerne Anneke von der Lippe, Robert Skjærstad og Frank Iversen, samt regissøren Line Rossvoll og tre dokkeførere. Jo, jo – det er vel en måte å si det på, når en oppsetning spriker i alle retninger og mangler et tydelig grep.

Kister

Det er altså Strindbergs drømspill som er utgangspunkt og grunnlag for denne «koreograferte billedkunsten». Spillet om guden Indras datter som stiger ned til jorden, og på sin ferd blant menneskene erfarer at deres liv er lidelse. «Det er synd på menneskene», som den kjente replikken lyder.

På Black Box har resitatørene av Strindbergsteksten, Anneke von der Lippe og Frank Iversen, tatt oppstilling på hver sin side av scenen foran, mens perkusjonistene Morten Cranner og Nils Petter Molvær sitter på hver sin side bak. Midt

Foto: STEIN JARLE NILSEN

på golvet er en enkel, grønn dreiescene, på bakveggen en rund glassplate som blir be-

malt underveis. På hver side av scenen står dessuten ulike kister oppstilt. Inne i

dem er dokkene, eller figurene, som er de menneskene Indras datter møter på sin vei.

Visualitet

Bjørn Carlsens figurer er sterke og fantasierke om de nå løses på svære skaff av dokkeførerne, er plassert på pjestaller eller blir trillet rundt på hjul. Fantasirikdommen, symbolikken og kraften er også til stede i bevegelsene, musikken og forestillingens visualitet. Lydsdesignen, de svarte klærne, stramheten gir også et delikat uttrykk for at regissør Line Rossvoll har prøvd å samle trådene ved å holde disiplin i alle ledd. Det er ingen anarkistisk kakofoni av ulike kunstuttrykk dette. Her er symbolikken og oppfinnsomheten holdt i tøylor.

Likefullt skapes et inntrykk av virvar, kanskje først og fremst fordi oppsetningen mangler fokus. Det blir liksom som om fem kvalifiserte mennesker prøver å si noe til deg på en gang. Da hører du ikke hva noen av dem sier.

Men det er konsentrerte øyeblikk her, ladete og poetiske glimt hvor de ulike elementene skaper en opplevelsesmessig helhet. Sannsynligvis har regissøren her gjort hva hun skulle gjort mer, tøylor sterke egoer og satt en fast regilvige igjennom.

Hans Rossiné

Snakk om trøbbel

Stamming, sengevæiting, eller bare det å føle seg annerledes, kan bli et uoverstigelig problem. Og verre blir det, hvis man ikke tør å snakke om det.

Det er bedre å snakke om sine plager enn å tie om dem. Det er det viktigste budskapet i Barbro Lindgrens «OBS! Viktig!».

Hun har skrevet en håndbok om å forstå seg selv og sine omgivelser, rettet til barn over ti år. Men den har like meget å lære voksne. Best vil boka fungere som oppslagsbok og utgangspunkt for samtaler. Med hell kan det gå hull på flere byller underveis.

Personlig

Personlig, med bakgrunn i egne opplevelser med angst, depresjon

VERST: Fra Cecilia Torudds illustrasjoner i «OBS! Viktig!».

og utrygghet, løser hun leseren gjennom store og små problemer, og tæmaer som delvis kan være tabubelagt, som død, sex, alkoholisme og skilsmisse. Måten hun gjør det på er slik at det skal godt gjøres om en ikke kjenner seg igjen her og der.

Best av alt: hun gir leseren forståelse av at han/hun ikke er alene om avvike fra «normalbildet», og at det alltid finnes noen å snakke med. Er det ikke naturlig å ta opp vanskelighetene med foreldre eller

foresatte, har enhver skole tilgang til helsesøster og psykolog. Og de har taushetsplikt.

Med sitt omfattende innhold kan boka her og der bli oppstykket og vel pratsom. Forfatteren gjentar også seg selv en del. Det forhindrer ikke at det er mye å hente av råd, visdom og selvinnsikt. Titelen «OBS! Viktig!» er på sin plass. Venke Agnes Enghs oversettelse fra svensk er flytende, Cecilia Torudds illustrasjoner humoristiske i tegneseriestil.

Harriet Eide